



# Miljöskyddsenshetens tillsynsvägledningsplan 2010-2013



LÄNSSTYRELSEN  
ÖSTERGÖTLAND

Dnr 503-29652-09  
sid 1 (9)

Foto omslag:  
Göran Billeson (rad 1 till vänster och rad 3)  
Lina Engström (rad 1 till höger)  
Susanne Karlsson (rad 2)

---

POSTADRESS:  
581 86 LINKÖPING

BESÖKSADRESS:  
Östgötagatan 3

TELEFON:  
013 – 19 60 00

TELEFAX:  
013 – 10 31 18

E-POST:  
ostergotland@lansstyrelsen.se

WWW:  
lansstyrelsen.se/ostergotland



## 1 Bakgrund

I regleringsbrevet för budgetåret 2009 återfinns bl.a. följande återrapporteringskrav avseende tillsynsvägledning och samverkan: Länsstyrelsernas miljötillsynsarbete ska bidra till att miljö kvalitetsmålen nås och att uppkomsten av miljöskador motverkas. Länsstyrelsen ska ta fram tillsynsvägledningsplaner och genom tillsynsvägledning förbättra förutsättningarna för det operativa tillsynsarbetet hos kommunerna. Arbetet med tillsynsvägledning ska bland annat ske genom regional miljösamverkan.

## 2 Genomförande

Tillsynsvägledningsplanen ingår som en bilaga till miljöskyddsenshetens tillsynsplan 2010-2013. Arbetet med att ta fram planen har bedrivits av miljöskyddsenshetens tillsynsgrupp och efterbehandlingsgruppen på Länsstyrelsen. Planen remissas internt inom enheten för att sedan beslutas av länsledningen. Miljösamverkan Östergötlands, se tillsynsvägledning i Östergötland, årliga verksamhetsplan beslutas gemensamt av de kommunala miljökontoren i länet samt av Länsstyrelsen, vilket innebär att största delen av tillsynsvägledningsplanen också är förankrad bland kommunerna.

## 3 Avgränsning

Tillsynsvägledningsplanen omfattar fyraårsperioden 2010 till 2013 och ingår också som en bilaga till Länsstyrelsens tillsynsplan.

Tillsynsvägledningsplanen omfattar den tillsynsvägledning enligt miljöbalken som miljöskyddsensheten inom Länsstyrelsen ansvarar för. Ansvarsområdena beskrivs närmare i tillsynsplanen kap 3. Det innebär att tillsynsvägledning om till exempel djurskydds-, livsmedels- samt naturvårdsfrågor inte är med i planen. Kommunerna kommer dock att behöva avsätta tid även för samverkan inom dessa områden. Delar av dessa sakområden ingår i *Miljösamverkan Östergötlands* samarbete.

Tillsynsvägledningsplanen anger aktiviteter som planeras under 2010, se kap 8. Aktiviteter under åren därpå är inte preciserade närmare. Detta ger istället en möjlighet att, vid de årliga revideringarna av tillsynsvägledningsplanen, ta hänsyn till det aktuella behovet av tillsynsvägledning både avseende sakområden och metodik samt dra fördel av andra tillsynsmyndigheters pågående arbete och erfarenheter.

## 4 Centrala verks tillsynsvägledningsplaner

### *Naturvårdsverkets tillsynsvägledningsplan 2010-2012*

Tillsynsvägledningen ska skapa förutsättningar för en likvärdig och effektiv tillsyn som bidrar till att säkerställa miljöbalkens syfte. Så lyder Naturvårdsverket övergripande mål för tillsynsvägledning som finns nedtecknad i verkets tillsynsvägledningsplan för åren 2010-2012. Planen innehåller grunder för Naturvårdsverkets prioriteringar, prioriterade insatser 2010-2012, mål för Naturvårdsverkets tillsynsvägledning och information om



hur planen kommer att uppdateras under perioden. Naturvårdsverket prioriterar insatser när det gäller generella frågor om tillsyn och egenkontroll, hushållning med råvaror och energi, kemiska produkter, ramdirektiv för avfall, enskilda avlopp, tillämpning av miljökvalitetsnormer i tillsynen, strandskydd och regler om fridlysning.

Planen tillsammans med de årliga uppdateringarna ska hjälpa Naturvårdsverket att bedriva en planerad tillsynsvägledning där man tydliggör för länsstyrelser och kommuner vilken tillsynsvägledning som prioriteras att genomföras år 2010-2012 och på vilket sätt det ska ske.

Länsstyrelsen har samma övergripande mål med sin tillsynsvägledning som Naturvårdsverket och ser det som naturligt och effektivt att bidra till genomförandet av Naturvårdsverkets vägledningsplan. Dock beaktas även de regionala miljömålen och behoven vid Länsstyrelsens prioritering av tillsynsvägledning.

#### *Jordbruksverkets tillsynsvägledning 2009-2012*

I denna plan behandlas Jordbruksverkets tillsynsvägledning enligt miljöbalken. I planen framgår verkets övergripande syn på vad som ska genomsyra tillsynsvägledningen och vilka områden inom Jordbruksverkets vägledningsområde som man ser som mest prioriterade för 2009-2012. Planen bygger på en analys utifrån miljömålsarbetet och utifrån de önskemål och behov som uttalats av framförallt tillsynsmyndigheter och vägledande myndigheter. Planen ska förbättra förutsättningarna för en likvärdig tillsyn i landet

#### *Socialstyrelsens plan för tillsynsvägledning enligt miljöbalken 2009-2012*

Avsikten med planen för tillsynsvägledning är att tydliggöra för kommuner och länsstyrelser vilken vägledning Socialstyrelsen planerar att genomföra de närmsta åren och på vilket sätt det ska ske. Det övergripande målet med Socialstyrelsens plan för tillsynsvägledning är att skapa förutsättningar för en likvärdig och effektiv kommunal hälsoskyddstillsyn som bidrar till att uppfylla miljöbalkens intentioner. Utgångspunkten för den tillsynsvägledning som beskrivs i planen är kommunernas och länsstyrelsernas uttryckta behov samt Socialstyrelsens egna prioriteringar. Socialstyrelsen har också tagit hänsyn till de rekommendationer Miljösamverkan Sverige gett inför de centrala myndigheternas arbete med att ta fram planer för tillsynsvägledning.

#### *Kemikalieinspektionens tillsynsvägledningsplan 2010-2012*

Kemikalieinspektionen (KemI) har tagit fram en tillsynsvägledningsplan för åren 2010-2012 som för närvarande är på remiss men ska vara klar i december 2009. En rad osäkerheter har funnits under arbetet med planen. Det gäller till exempel vilket framtida tillsynsansvar som kommuner och länsstyrelser kommer att ha på kemikalieområdet och vilket vägledningsansvar för tillsyn som KemI respektive länsstyrelserna får. Inspektionen tillsynsvägleder främst i frågor som rör utsläppande på markanden av kemiska produkter. Tyngdpunkten i Kemikalieinspektionens vägledning ligger på samordning, i form av nationella tillsynsprojekt, där samverkan med kommunerna sker samt på stöd och råd (via webben, seminarier och informationsblad). Behovet av att få tillsynsvägledning om Reach och CLP kommer att öka och vara två stora fokusområden för KemI.



Länsstyrelsen beaktar övriga centrala verks tillsynsvägledningsplaner vid framtagandet av den egna tillsynsvägledningsplanen. I den mån Länsstyrelsen kan bidra med genomförandet så är ambitionen den att göra det.

## 5 Tillsynsvägledning i Östergötlands län

Nedan följer en beskrivning av hur tillsynsvägledning utförd av Länsstyrelsens miljöskydds-enhet ser ut idag.

I länet bedrivs samordning av den operativa tillsynen genom projektet *Miljösamverkan Östergötland*, MÖTA. Projektet bedrivs i samverkan mellan Länsstyrelsen och länets tretton kommuner, i första hand genom miljökontoren, i en organisation bestående av en styrgrupp, fem samordningsgrupper, ett antal del- och projektgrupper samt ett sekretariat. Samordningsgrupperna är permanenta och är indelade i olika sakområden; miljöskydd, hälsoskydd, djurskydd, livsmedel och kompetens. I varje samordningsgrupp ingår representanter från såväl kommunerna samt från Länsstyrelsen. Inom MÖTA planeras och utförs diverse aktiviteter så som tillsynsprojekt, framtagande av information, utbildningar etc. MÖTA samverkar även med dess systerprojekt ute i landet vilket ökar förutsättningarna för effektivisering och likartad tillämpning av miljölagstiftningen.

*Miljöchefsmöten*, tillika styrgrupp för MÖTA, genomförs två gånger under året, vår och höst, där samtliga av länets miljöchefer deltar. Vid miljöchefsmötena tas frågor upp från miljöbalkens tillämpningsområde liksom frågor inom djurskydds- och livsmedelstillsyn. Rättsliga frågor av generell karaktär tas också upp. Syftet är att ge överblick över vad som är aktuellt, informationsutbyte och att hantera frågor av mer strategisk karaktär.

*Handläggarrträffar* riktar sig till de handläggare i kommunerna som arbetar med den aktuella branschen. Programmen till handläggarrträffarna planeras antingen inom MÖTA eller av handläggare på Länsstyrelsen eller av kommunerna. Handläggarrträffarna ger möjligheter till diskussioner på en djupare detaljnivå än vad icke branschspecifika träffar gör.

*Tillsynsprojekt* - Att samma miljökrav gäller oavsett i vilken kommun eller län man verkar i borde vara en självklarhet, men så är inte fallet idag visar flera studier. Detta beror bl.a. på olika tolkningar av regelverk och olika prioriteringar av tillsynen. En samordnad tillsyn i form av projekt eller kampanjer medför att kraven likriktas och får stort genomslag samtidigt som avsevärda effektivitetsvinster kan göras. Gemensamma kampanjer är ett effektivt sätt att kombinera tillsyn och vägledning.

*Webbinformation* -Länsstyrelsen använder sin externa webbsida, för att till kommunerna få ut information av vägledande karaktär. Likaså har MÖTA en egen webbsida.

*Nyhetsbrev* - Två gånger per år framställs ett nyhetsbrev på miljöskydds-enheten som vänder sig både till myndigheter och till verksamhetsutövare i länet. Det innehåller allt ifrån senaste nytt inom en viss fråga till organisatoriska förändringar inom myndigheten.



*Individuell rådgivning* sker genom att kommunerna kan vända sig direkt till Länsstyrelsens handläggare för att få råd. Det kan gälla allt ifrån rådgivning i enstaka ärenden inom en viss bransch till frågor av mer generell karaktär.

*Tillsyn över kommunernas tillsyn* - Länsstyrelsen ska följa upp och utvärdera den operativa tillsyn som kommunerna bedriver. I detta arbete ligger även att ge råd och vägledning utifall behov finns.

## 6 Samverkan med andra länsstyrelser

Idag bedrivs till viss del samverkan med andra länsstyrelser vad gäller tillsynsvägledning. Det har främst skett inom den samverkan som MÖTA har med sina systerprojekt inom landet men även inom föroreningskador har samverkan skett med andra län och länsstyrelser. Här avser Länsstyrelsen att utöka sin samverkan och därmed kunna vara effektivare i sin tillsynsvägledning.

## 7 Bedömning av tillsynsvägledningsbehov

### Miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Behovet av tillsynsvägledningsresurser har uppskattats till ca 320 persondagar.

Behovet av tillsynsvägledning inom verksamhetsområdet miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd har beräknats utifrån den tid det erfarenhetsmässigt tar att genomföra planerade handläggarräffar, medverka i miljösamverkan, samt den löpande vägledning som kommunerna erhåller vid telefonförfrågningar och i allmänna utskick såsom till exempel funktionens nyhetsbrev. Länsstyrelsen ska även följa upp och utvärdera den operativa tillsyn som kommunerna bedriver. Resursbehovet för denna del av tillsynsvägledningen har skattats utifrån antal kommuner, vunna erfarenhet av genomförd tillsyn samt upptäckta behov.

### Föroreningskador

Behovet anses stort, både för generell och specifik tillsynsvägledning. Arbetsområdet är relativt nytt för kommunerna som dessutom har många komplexa objekt i riskklass 1 och 2, vilket ökar tillsynsbehovet av ”stöttning” i enskilda ärenden. En stor omsättning av kommuninspektörer, ökar också tillsynsvägledningsbehovet. Generell tillsynsvägledning kan t.ex. ske genom kommunbesök, handläggarräff, kurser och studiebesök. Behovet av tillsynsvägledning inom Föroreningskador uppskattas till 110-130 dagar, se bilaga 2 till tillsynsplanen.



## 8 Planerade aktiviteter 2010

| AKTIVITET   | KORT BESKRIVNING   | MILJÖMÅL SOM BERÖRS   |
|---|--|---|
| <b>Samordnade tillsynsprojekt</b>   |  |   |
| Energiprojekt - MÖTA  | Målsättningen med ett energitillsynsprojekt inom Möta är att förbättra verksamhetsutövarnas kunskaper om den egna energianvändningen samt stimulera och utveckla deras egenkontroll inom energiområdet. Projektet ska också ge tillsynsmyndigheterna ökad kunskap om energifrågor samt utforma beslutsunderlag för fortsatta tillsynsåtgärder. Projektet avgränsas lämpligen till att inte omfatta energifrågor kopplade till transporter. Påbörjades 2009.  | Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning, God bebyggd miljö |
| Miljömål - MÖTA   | Ett syfte med projektet är att öka kunskapen om de nationella, regionala och lokala miljömålen hos framför allt små och medelstora företag som bedriver miljöfarlig verksamhet i Östergötland, samt att genom tillsynen inspirera dessa till ökat engagemang i arbetet för att uppnå miljömålen. Miljömålen kan tillämpas i tillsynen på olika sätt och projektet syftar till att sprida bra exempel för att underlätta för och inspirera länets tillsynsmyndigheter att vidareutveckla detta arbete. Påbörjades 2009. | Samtliga miljömål   |
| Egenkontroll i förskolor/skolor (Hygien i förskola /gemensamt projekt med SoS) - MÖTA | Socialstyrelsen har genomfört ett nationellt förskoleprojekt under 2009. MÖTA deltar i det projektet och ser det som en första del i ett skolprojekt. Arbetsgruppen inom MÖTA som jobbat med förskoleprojektet kvarstår och bevakar socialstyrelsens projekt, för att sedan planera för fortsättningen på länets projekt.  |   |
| <b>Vägledning</b>   |  |   |
| Enskilda avlopp - MÖTA  | Arbetet har påbörjats under år 2007. Arbetet syftar till att samordna och effektivisera handläggning av ärenden som rör enskilda avlopp, samt att minska påverkan från enskilda avlopp. Arbetet bedrivs bland annat i projektform och kommer att fortsätta år 2010.  | Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag                                   |



| <b>AKTIVITET</b>   | <b>KORT BESKRIVNING</b>   | <b>MILJÖMÅL SOM BERÖRS</b>       |
|--|---|----------------------------------|
| Riskklassningsmöten  | Att inventera förorenade områden enligt MIFO är en relativt ny arbetsuppgift för kommunerna. Gemensamma riskklassningsmöten är ett sätt att få till mer likartade bedömningar i länet.  | Giftfri miljö, God bebyggd miljö |
| Ansvarsutredningsworkshops   | Målet är att kommunerna med hjälp av extern jurist tar fram ansvarsutredningar för prioriterade EBH-ärenden. Genomförandet förutsätter att medel beviljas externt från Naturvårdsverket | Giftfri miljö, God bebyggd miljö |
| Information om förorenade områden – kommunala planhandläggare  | Anordna ett informationstillfälle för kommunala planerare   | Giftfri miljö, God bebyggd miljö |
| Uppföljning och utvärdering av kommunal tillsyn  | Länsstyrelsen utvärderar tre kommuners tillsyn enligt Socialstyrelsens metodstöd, framtaget under 2008-2009.  | Samtliga miljömål                |
| <b>Utbildning</b>  |   |                                  |
| MIFO - utbildning  | Utbildning anordnas för kommuninspektörer som behöver få kännedom om MIFO. Att inventera förorenade områden enligt MIFO är en relativt ny arbetsuppgift för kommunerna.                 | Giftfri miljö, God bebyggd miljö |
| Studieresa/seminarium inom EBH   | Eftersom arbetsområdet är relativt nytt är detta ett sätt att förmedla och sprida ny kunskap och erfarenhet inom området.   | Giftfri miljö, God bebyggd miljö |
| <b>Samordningsgrupper</b>  |   |                                  |
| Möten efter behov med samordningsgrupper för: <ul style="list-style-type: none"><li>• Miljöskyddsgrupp</li><li>• Hälsoskyddsgrupp</li></ul>  | Länsstyrelsen fastställer inte i denna plan hur många möten som bör hållas under året, utan antal möten regleras av respektive grupp efter behov.                                       |                                  |
| <b>Handläggarträffar</b>   |   |                                  |
| Handläggarträffar anordnas efter behov inom områdena: <ul style="list-style-type: none"><li>• Avfall</li><li>• Hälsoskydd</li><li>• Kemikalier</li><li>• Föroreningskador</li><li>• Täkter</li></ul> | Länsstyrelsen har inte fastställt vilka handläggarträffar som kommer att anordnas 2010. Prioriterade träffar är dock träffar inom vattenskydd och jordbrukets miljöfrågor.              |                                  |





| AKTIVITET  | KORT BESKRIVNING | MILJÖMÅL SOM BERÖRS |
|--|------------------|---------------------|
| <ul style="list-style-type: none"><li>• Enskilda avlopp</li><li>• Jordbrukets miljöfrågor</li><li>• m. fl.</li></ul> |                  |                     |